

Hoge Raad van Adel Jaarverslag 2022

Inhoudsopgave

Ten geleide	5
Jaarverslag van de Raad over 2022	8
Raadsvergaderingen.....	8
Representatie	8
Adelszaken.....	11
Wapens, vlaggen en emblemen.....	17
Jaarverslag van de Secretarie over 2022	27
Secretaris en medewerkers	28
Archief, bibliotheek en verzamelingen	30
Publicaties, lezingen en symposia.....	32

Op 26 september ontving jonkheer Frans Lauta van Aijmsa uit handen van directeur-generaal mr. Hanneke Schipper-Spanninga van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het adelsdiploma dat zijn erkenning in de Nederlandse adel bekrachtigde. Van links naar rechts: jonkheer Pieter de Savornin Lohman, voorzitter van de Hoge Raad van Adel, jonkheer Frans Lauta van Aijmsa, zijn dochter jonkvrouw Miranda Lauta van Aijmsa en mr. Hanneke Schipper-Spanninga (Hoge Raad van Adel; foto Marjolein van Panhuys).

Ten geleide

Het afgelopen jaar was, behalve in het begin, weer een ‘normaal’ jaar. Normaal in die zin dat de coronabeperkingen werden afgeschaald en in het voorjaar geheel werden opgeheven. Dit betekende dat het persoonlijk uitreiken van wapendiploma’s van nieuw gevormde gemeenten alsnog zijn beslag kon krijgen. Er werden zes wapens uitgereikt, te weten aan Land van Cuijk, Leeuwarden, Dijk en Waard, Eemsdelta, Maashorst en Molenlanden, alsmede een embleem aan de Nederlandse Loodsencorporatie. De uitreikingen aan de zes nieuwe gemeenten vormen een mooi sluitstuk van een proces dat meestal zo’n anderhalf jaar in beslag neemt. Het fusieproces bij gemeenten is voorlopig tot stilstand gekomen. Tevens heeft de Raad geadviseerd inzake het ontwerp van een aantal gemeentevlaggen. In tegenstelling tot het wapen dat bij Koninklijk besluit wordt vastgesteld, stelt de gemeenteraad van de betreffende gemeente het ontwerp van de vlag vast. De Raad kreeg ook in 2022 weer verzoeken zich te buigen over emblemen van krijgsmachtonderdelen.

Op adelsgebied deed zich een toename voor van het aantal adelszaken. Het betreft dan voornamelijk verzoeken tot aanpassing van het bij Koninklijk besluit vastgestelde familiewapen of een mogelijke verandering van titulatuur. Een hoogtepunt in 2022 was, voor het eerst sinds de jaren negentig, de erkenning bij Koninklijk besluit

Afscheid van het Raadslid Carien barones Snouckaert van Schauburg-Buchwaldt tijdens een diner op kasteel Renswoude, 30 november 2022. Staand van links naar rechts Henri baron de Wijckerslooth de Weerdesteijn, jonkheer Frans van Rijkevorsel van Kessel en Marc Scheidius; zittend van links naar rechts Carien barones Snouckaert van Schauburg-Buchwaldt, jonkheer Pieter de Savornin Lohman en Reiniera barones van Pallandt (foto Gerbrand van den Ban).

te behoren tot de Nederlandse adel van Frans Lauta van Aijnsma. Hij stamt af van familieleden die reeds in 1825 waren erkend. De uitreiking van het adelsdiploma aan jonkheer Lauta van Aijnsma kreeg opvallend veel positieve aandacht in de media.

In het verslagjaar trad mevrouw mr. C.J.A. barones Snouckaert van Schauburg-Buchwald na tien jaar terug als lid van de Raad. Per 1 januari 2023 is zij opgevolgd door mevrouw mr. H.M.A.F. van Gent-barones van der Feltz.

Het archief en de rijke collecties van de Raad geven steeds vaker aanleiding tot een presentatie of publicatie. Bezoekers maken ook weer veelvuldig gebruik van de mogelijkheid de collecties en het archief van de Raad te raadplegen. Zonder afbreuk te doen aan de wettelijke taken van de Raad, ontwikkelt de Raad zich geleidelijk steeds meer tot een kenniscentrum voor adel en heraldiek.

J.P. de Savornin Lohman
voorzitter

Jaarverslag van de Raad over 2022

Raadsvergaderingen

De Hoge Raad van Adel vergaderde in het verslagjaar op 6 april en 26 oktober. In 8 zaken bracht de Raad een advies uit. Van deze adviezen hadden er 3 betrekking op adelszaken, 1 op gemeentewapens, 2 op vlaggen en 2 op emblemen van de Krijgsmacht.

Bij Koninklijk besluit van 29 december 2022, nr. 2022002537, werd eervol ontslag verleend aan mr. Carien barones Snouckaert van Schauburg-Buchwaldt als lid van de Raad met ingang van 1 januari 2023. Zij bekleedde het ambt sinds 2012. Op 30 november nam zij tijdens een diner voor leden van de Raad en hun partners op kasteel Renswoude afscheid.

Representatie

In 2022 werden 6 nieuwe gemeentewapens en 1 embleem officieel overhandigd. In een aantal gevallen hadden de coronamaatregelen voor uitstel van de plechtigheid gezorgd. De meeste uitreikingen vonden in het voorjaar plaats.

Donderdag 10 maart overhandigden voorzitter van de Hoge Raad van Adel jonkheer Pieter de Savornin Lohman en medewerker advisering Jos van den Borne het wapendiploma van de gemeente

Overhandiging van het wapendiploma van Leeuwarden op 8 april 2022. Van links naar rechts: Sybrand van Haersma Buma, burgemeester van Leeuwarden, jonkheer Pieter de Savornin Lohman, voorzitter, en Marc Scheidius, secretaris van de Raad (Gemeente Leeuwarden; foto Erik Krikke).

Land van Cuijk aan waarnemend burgemeester Wim Hillenaar. De uitreiking vond plaats voorafgaand aan een gemeenteraadsvergadering die vanwege corona digitaal plaatsvond en via livestream te volgen was.

Op 8 april overhandigden voorzitter van de Raad jonkheer Pieter de Savornin Lohman en secretaris Marc Scheidius het nieuwe gemeentewapen van Leeuwarden aan burgemeester Sybrand van Haersma Buma. De uitreiking vormde een feestelijke bekroning van

een procedure die al in 2014 startte en in 2019 leidde tot een bij Koninklijk besluit vastgesteld wapen.

Op 12 april bezochten voorzitter jonkheer Pieter de Savornin Lohman, secretaris Marc Scheidius en medewerker advisering Jos van den Borne de nieuwe gemeente Dijk en Waard. In het gemeentehuis te Heerhugowaard overhandigden zij het wapendiploma van Dijk en Waard aan waarnemend burgemeester Peter Rehwinkel. Het nieuwe wapen was op 18 september 2021 door Z.M. de Koning verleend.

Op 9 juni reikten voorzitter jonkheer Pieter de Savornin Lohman en medewerker advisering Jos van den Borne het wapendiploma van de gemeente Eemsdelta uit. Het wapen was al in oktober 2020 bij Koninklijk besluit vastgesteld.

De nieuwe gemeente Maashorst ontving op 21 juni uit handen van secretaris van de Raad Marc Scheidius het diploma met het eerder dat jaar verleende gemeentewapen. De bijeenkomst werd namens de Hoge Raad van Adel ook bijgewoond door Henri baron de Wijkerslooth de Weerdesteijn en medewerker advisering Jos van den Borne.

Op dinsdag 13 september overhandigden voorzitter jonkheer Pieter de Savornin Lohman en secretaris Marc Scheidius in Bleskensgraaf aan burgemeester Theo Segers het wapendiploma van Molenlanden. Het gemeentewapen was in 2019 vastgesteld.

Voorzitter jonkheer Pieter de Savornin Lohman reikte op 19 april het embleemdiploma van de Nederlandse Loodsencorporatie

uit tijdens de jaarlijkse ledenvergadering van de corporatie in Rotterdam. Namens de Raad waren ook jonkheer Frans van Rijckevorsel van Kessel en secretaris Marc Scheidius aanwezig. Het embleem was in oktober 2021 bij Koninklijk besluit verleend.

Op 12 februari 2022 woonde voorzitter jonkheer Pieter de Savornin Lohman de jaarlijkse vergadering bij van het Interridderlijk Overleg van de acht Nederlandse ridderschappen. De bijeenkomst vond plaats op landgoed Maarsbergen en werd georganiseerd door de Ridderschap van Utrecht.

Voorzitter jonkheer Pieter de Savornin Lohman en secretaris Marc Scheidius waren op 31 mei op Huis Middachten aanwezig bij de presentatie van het boek *De eigenzinnige erfdochter van Middachten. Ursula Philippota van Raesfelt (1643-1721)*, geschreven door Hermine Manschot-Tijdink. Op 14 november bezochten zij de presentatie van het door Mehmet Tütüncü onder de titel *Van de Bosporus naar de Zuiderzee* uitgegeven reisjournaal uit 1793 van Gaspard Testa, de 23-jarige secretaris van de Nederlandse ambassadeur in Constantinopel. Deze Gaspard Testa zou in 1847 worden verheven in de Nederlandse adel met de titel baron bij eerstgeboorte.

Adelszaken

In het verslagjaar kon één adelszaak positief worden afgerond. In een andere, al jaren lopende procedure rond een verzoek om

erkenning in de Nederlandse adel bracht de Raad een afwijzend advies uit aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Daarnaast werden diverse heraldische en adelsrechtelijke zaken aan de Raad voorgelegd, zonder dat dit vooralsnog tot een officiële procedure leidde.

Filiatieregister

In het filiatiergister van de Nederlandse adel werden 72 akten van geboorte, huwelijk en overlijden ingeschreven.

Adelserkenning Frans Lauta van Aijmsa

Op 26 september kreeg Franciscus Antonius Gemma (Frans) Lauta van Aijmsa uit handen van directeur-generaal Hanneke Schipper-Spanninga van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het adelsdiploma overhandigd dat zijn erkenning in de Nederlandse adel bekrachtigde.

De uitreiking op de secretarie van de Hoge Raad van Adel vormde het sluitstuk van een procedure die op 10 augustus 2021 formeel startte met het indienen van een verzoekschrift aan Zijne Majesteit de Koning. Met gewaarmerkte genealogische bewijsstukken kon Frans Lauta van Aijmsa aantonen dat hij een nazaat in rechte, wettige, mannelijke lijn is van het oorspronkelijk uit Friesland afkomstige adellijke geslacht (Lauta van) Aijmsa. In de

Adelsdiploma voor Frans Lauta van Aijsma met daarop zijn familiewapen en eraan bevestigd het grootzegel van Z.M. de Koning. Het is voor de eerste maal dat het grootzegel van de Koning officieel is gebruikt (Hoge Raad van Adel; foto Marjolein van Panhuys).

negentiende eeuw behoorden meerdere leden van dit geslacht tot de Nederlandse adel. In 1825 erkende Koning Willem I de oude adel-
dom van drie zonen van Jan Lauta van Aijmsa (1739-1815). Slechts
een van de drie broers kreeg kinderen. In 1898 stierf deze tak uit.

Jonkheer Frans Lauta van Aijmsa werd geboren in Geleen en is
momenteel woonachtig in Apeldoorn. Hij stamt af van Matthias
Lauta van Aijmsa (1808-1872), een jongere halfbroer van de drie
broers die in 1825 werden genobilliteerd. In zijn familie was men al-
tijd op de hoogte van de adellijke afstamming. Toch kwam het niet
tot pogingen om de oude adeldom officieel 'erkend' te krijgen. Dat
veranderde na de herontdekking van het graf van kolonel Schelte
van Aijmsa in de Hervormde Kerk van het Friese dorp Schettens.
Deze verre verwant van jonkheer Frans Lauta van Aijmsa was in de
Tachtigjarige Oorlog gesneuveld tijdens het Beleg van Breda (1637).
In 2018 werd de kolonel met militaire eer herbegraven in de kerk
van Schettens. Frans Lauta van Aijmsa was daarbij als eregast aan-
wezig. DNA-onderzoek had inmiddels uitgewezen dat kolonel
Schelte van Aijmsa en hij een gemeenschappelijke voorvader in
mannelijke lijn hadden.

Historisch onderzoeker André Buwalda wist Frans van Lauta
van Aijmsa ervan te overtuigen een verzoekschrift om erkenning in
de Nederlandse adel in te dienen. Met gewaarmerkte afschriften
van inschrijvingen uit doop- en trouwboeken en akten van de bur-
gerlijke stand toonde deze aan dat hij stamde uit het tweede huwe-
lijk van Jan Lauta van Aijmsa (1739-1815), de vader van de in 1825

Femke Prinsen en Joost van Heck bevestigen het grootzegel aan het adelsdiploma. Theedoeken beschermen het diploma tijdens het zegelen (Hoge Raad van Adel; foto's Conrad Gietman).

genobiliteerden. De resultaten van het hierboven genoemde DNA-onderzoek speelde in de bewijsvoering geen rol. In het Nederlandse adelsrecht telt namelijk uitsluitend juridische afstamming.

Na een positief advies van de Hoge Raad van Adel d.d. 18 november 2021 aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties erkende Zijne Majesteit de Koning verzoeker bij Koninklijk besluit van 8 maart 2022, nr. 2022000451, als te behoren

tot de Nederlandse adel, met het predikaat jonkheer. Het besluit heeft ook betrekking op zijn afstammelingen in rechte, mannelijke lijn, zowel mannelijke als vrouwelijke. Dat betekent dat zijn dochter ook tot de Nederlandse adel behoort en het predikaat jonkvrouw mag voeren.

Sinds de Tweede Wereldoorlog en zeker sinds de inwerkingtreding van de Wet op de Adeldom (1994) zijn nobilitaties in Nederland uiterst zeldzaam geworden. Bij de vervaardiging van het adelsdiploma voor jonkheer Frans Lauta van Aijmsa kon gelukkig een beroep gedaan worden op de ambachtelijke kennis van specialisten. Het zegelen van het adelsdiploma met het grootzegel van Zijne Majesteit de Koning gebeurde begin september op het Nationaal Archief in Den Haag en werd verzorgd door Joost van Heck, adviseur van het Ministerie van Justitie en Veiligheid, geassisteerd door Femke Prinsen van het Nationaal Archief. Het grootzegel is in 2014 ontworpen en gepresenteerd tijdens de viering van het tweehonderdjarige bestaan van de Hoge Raad van Adel. Voor deze gelegenheid werd het grootzegel voor de eerste keer officieel gebruikt. Het wapen Lauta van Aijmsa in het adeldiploma werd getekend door Piet Bultsma-Vos. Trudie Demoed was verantwoordelijk voor de kalligrafie, Marchelma van Breugel vervaardigde het foedraal en het cahier. Het familiewapen van de genobileerde werd, conform de geldende regels, eveneens opgenomen in het Wapenregister van de Nederlandse adel, dat berust op de secretarie van de Raad.

Wapens, vlaggen en emblemen

In 2022 heeft de Raad advies uitgebracht inzake het gemeentewapen van Voorne aan Zee. Z.M. de Koning heeft dit wapen, tezamen met het wapen van gemeente Maashorst (waarover de Raad reeds in 2021 advies uitbracht) in hetzelfde jaar verleend. Verder adviseerde de Raad inzake de vaststelling van de Onderscheidingsvlag voor de minister van Defensie, de nieuwe gemeentevlaggen van Dijk en Waard en Land van Cuijk en twee krijgsmachtsemlen.

Wapenverlening aan de gemeente Maashorst

Met ingang van 1 januari 2022 zijn de gemeenten Landerd en Uden (Noord-Brabant) samengevoegd tot de nieuwe gemeente Maashorst. Op 22 juli 2021 verzochten de burgemeesters van Landerd en Uden namens de Stuurgroep herindeling de Hoge Raad van Adel om een gemeentewapenontwerp te maken voor Maashorst. Hierin diende de inbreng van een uit vertegenwoordigers van de lokale heemkundekringen en de Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde gevormde heraldische werkgroep te worden meegewogen.

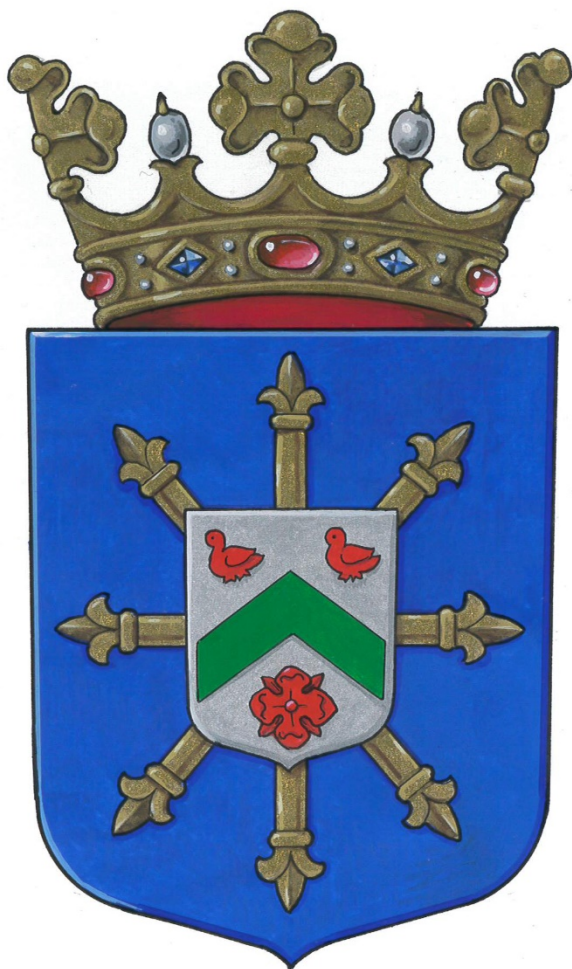
De inbreng van deze werkgroep bestond uit twee wapenontwerpen waarin het wapenschild van Landerd als hartschild in het wapen van Uden is geplaatst. In het eerste ontwerp ging het om het volledige wapen van Landerd, in het tweede om alleen de belangrijkste en meest in het oog springende figuur uit dat wapen: de

groene verkorte keper (een symbolische verwijzing naar de zogenoemde 'landweer', een militaire verdedigingslinie die dienst deed tijdens het Beleg van Grave in 1674). Van beide ontwerpen werd een variant zónder en een variant mét kroon aan de Raad voorgelegd.

De heraldische werkgroep heeft op creatieve wijze het wapen van Landerd geplaatst op de plek van het 'Kleefse' hartschildje in het wapen van Uden. Minder overtuigend vond de Raad het uitgangspunt van de werkgroep om niet te verwijzen naar de graven en hertogen van Kleef, de oude territoriale heersers, maar desondanks te kiezen voor handhaving van de Kleefse karbonkel — een figuur bestaande uit acht spaken met versierde uiteinden die uitgaan vanuit een cirkel — als Udens element in het nieuwe wapen.

De Raad kon op heraldische gronden instemmen met beide ontwerpen van de werkgroep, maar gaf er de voorkeur aan om de kleuren van de Udense karbonkel, goud op blauw, te vervangen door de Kleefse, goud op rood. Het aangepaste ontwerp doet zo meer recht aan Uden en onderscheidt zich, door de prominente plaatsing van het hartschild Landerd over de karbonkel heen, in voldoende mate van het historische wapen van de heersers van Kleef. Deze aanpassing is uiteindelijk in het verzoek om wapenverlening niet overgenomen. Ten aanzien van de kroon adviseerde de Raad de Stuurgroep herindeling om deze te handhaven.

De Stuurgroep herindeling heeft het ontwerp dat het Udense wapen combineert met het volledige wapen van Landerd als hartschild voor verlening voorgedragen bij Z.M. de Koning.

Wapen dat bij Koninklijk besluit van 24 februari 2022, nr. 2021002560, aan de gemeente Maashorst is verleend (Hoge Raad van Adel, Archief van de Hoge Raad van Adel, inv.nr. 617s, Register van bij besluit bevestigde of verleende wapens van publiekrechtelijke lichamen, 1985-heden).

Na advies van de Raad aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties d.d. 8 februari 2022, is bij Koninklijk besluit van 24 februari 2022, nr. 2021002560, aan de nieuwe gemeente Maashorst een wapen verleend, waarvan de omschrijving luidt: *In azuur een karbonkel van goud; een hartschild van zilver beladen met een verkorte keper van sinopel, vergezeld boven van twee merletten en beneden van een vierbladige bloem, alles van keel. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels.* (Wapendiploma 25 maart 2022)

Wapenverlening aan de gemeente Voorne aan Zee

Voorne aan Zee is de nieuwe Zuid-Hollandse gemeente die met ingang van 1 januari 2023 is ontstaan uit de samenvoeging van de gemeenten Brielle, Hellevoetsluis en Westvoorne. In hun brief van 23 februari 2022 verzochten de burgemeesters van de drie fuse-rende gemeenten de Hoge Raad van Adel om een tweetal wapen-voorstellen te doen. Deze zouden worden voorgelegd aan lokale his-torische verenigingen en aan de fusiecommissie van de drie ge-meenteraden.

De meest prominente heraldische elementen die naar de mening van de Raad in aanmerking kwamen voor het nieuwe gemeentewa-pen waren de paal in het wapen van Brielle, het driemastschip uit het wapen van Hellevoetsluis en de burcht met daarop de liggende leeuw uit de (heraldisch) rechter schildhelft van Westvoorne. De

paal van Brielle komt voor op het oudst bekende stadszegel van 1326 en op zegels vanaf de zeventiende eeuw. Het driemastschip van Hellevoetsluis met het Agnus Dei in het schildhoofd dateert uit de achttiende eeuw. De burcht met daarop een (aanzierende) liggende leeuw is een bijzondere streekfiguur van de Zuid-Hollandse eilanden. Hij komt niet alleen voor in het wapen van Oostvoorne (1816) en Westvoorne (1981), maar ook in enkele waterstaatswapens. Opmerkelijk is nog dat de burcht met bovenop de leeuw ook voorkomt op het geheim contrazegel van de stad Brielle aan een oorkonde uit 1583.

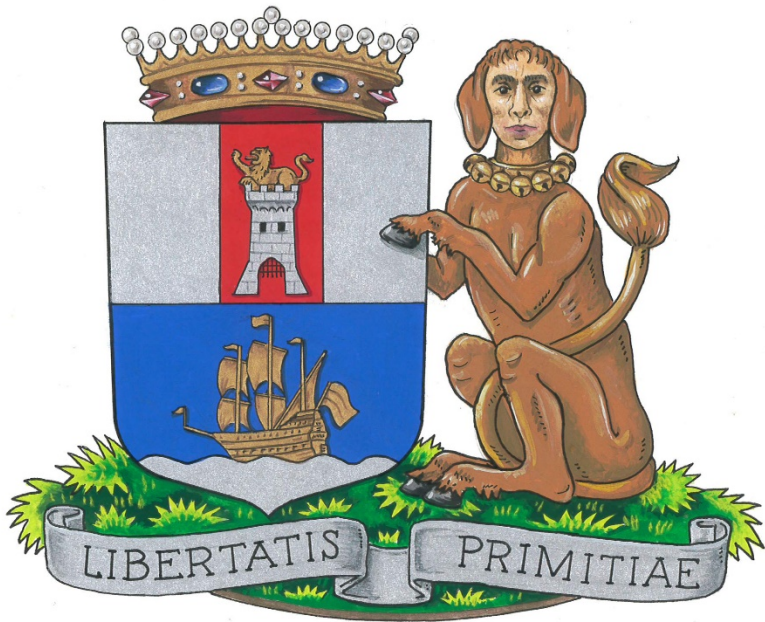
Op basis van de hier genoemde heraldische elementen ontwierp de Hoge Raad van Raad twee wapens. Het eerste ontwerp, dat de voorkeur had van de Raad vanwege de symmetrie en de enkelvoudige schildverdeling, is een doorsneden wapen met in de bovenste schildhelft de paal van Brielle beladen met de burcht en de leeuw van Westvoorne en in de onderste schildhelft de driemaster van Hellevoetsluis. Aangezien de driemaster 'vaart' op een golvende schildvoet, kan dit symbool van Hellevoetsluis ook het beste in de onderste schildhelft worden geplaatst. Het tweede ontwerp gaat uit van dezelfde wapenfiguren, maar toont ze als afzonderlijke wapenfiguren in een doorsneden schild waarvan de bovenste schildhelft gedeeld.

De wapens van Hellevoetsluis en Westvoorne hebben beide een kroon van drie bladeren en twee parels. Brielle daarentegen voert een bijzondere kroon van veertien parels waarop drie parels, heeft

ter linkerzijde een centaur als schildhouder en voert de wapenspreuk LIBERTATIS PRIMITIAE, een herinnering aan de bevrijding van Brielle door de geuzen op 1 april 1572. De nieuwe gemeente Voorne aan Zee mag de kroon, schildhouder en wapenspreuk van Brielle voortzetten. In het verzoek aan Z.M. de Koning is het voorkeursontwerp van de Raad, gedekt met de parelkroon en voorzien van de wapenspreuk van Brielle, voor verlening voorgedragen.

In een tweede verzoek om advies kreeg de Raad echter de vraag voorgelegd of de in 1816 voor Brielle bevestigde centaur niet vervangen kon worden door de zogenoemde Capirusa, een eveneens mythische heraldische figuur. Het Streekarchief Voorne-Putten en het Historisch Museum Den Briel betoogden dat het Brielse wapen al in de zestiende eeuw een schildhouder kende, namelijk een fabeldier (fictief wezen uit de mythologie of oude verhalen) dat werd omarmd als ‘vriendelijk monster’ en liefkozend de naam Capirusa (geen soortnaam maar een eigenaam) kreeg. Het fabeldier droeg het wapen van de stad en beschermde de bevolking ter land – en misschien ook wel op zee, want Capirusa zou zelfs eens in de Maas zijn gezien. Het streekarchief en het museum stelden dat Capirusa een fabeldier is dat iedereen kent, terwijl de centaur op een foutieve interpretatie van de figuur berust. Zij pleitten er dan ook voor om de Brielse Capirusa te herintroduceren als verbindend symbool voor de nieuwe gemeente Voorne aan Zee.

Voor de Raad is met name relevant de oudste bronvermelding die het Streekarchief en het Historisch Museum opvoeren als bewijs

Wapen dat bij Koninklijk besluit van 3 november 2022, nr. 2022002365, aan de gemeente Voorne aan Zee is verleend (Hoge Raad van Adel, Archief van de Hoge Raad van Adel, inv.nr. 617s, Register van bij besluit bevestigde of verleende wapens van publiekrechtelijke lichamen, 1985-heden).

voor Capirussa: een beschrijving van omstreeks 1600 van de hand van de Brielse geestelijke Willem Terling, die de schildhouder beschrijft als een fabeldier genaamd Capirussa, met het gezicht van een mens, oren van een brakhond, de staart van een hond en de hoeven van een paard. Zo staat de figuur – mét een halsband met bellen en de staart van een leeuw – afgebeeld op een gevelsteen in de Waag die dateert uit 1623, niet lang dus na de beschrijving van

Terling. Deze afbeelding is de oudste die het Streekarchief en het Historisch Museum konden vinden en vormt het uitgangspunt voor de aangepaste schildhouder.

De Raad kon instemmen met de vervanging van de jongere centaaur door de oudere Capirussa op grond van artikel 3 van de ministeriële richtlijnen voor het verlenen van wapens aan publiekrechtelijke lichamen uit 1977. Dit artikel stelt dat eerder ter plaatse gebruikte wapenfiguren [en schildhouders] in het wapen voorrang hebben boven later gebruikte of nieuwe.

Na advies van de Raad aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties d.d. 18 oktober 2022, is bij Koninklijk besluit van 3 november 2022, nr. 2022002365, aan de nieuwe gemeente Voorne aan Zee een wapen verleend waarvan de omschrijving luidt:

Doorsneden; I in zilver een paal van keel, beladen met een burcht van zilver, verlicht en met een valhek van sabel, waarop een liggende leeuw van goud; II in azuur een driemastschip van goud op een golvende schildvoet van zilver. Het schild gedekt met een gouden kroon van veertien parels waarop drie parels en ter linkerzijde gehouden door Capirussa, zijnde een zittend dier met de staart van een leeuw, de benen van een paard en het gezicht van een mens met de oren van een brakhond, alles van natuurlijke kleur, en om de hals een halsband met bellen, alles van goud. Wapenspreuk: LIBERTATIS PRIMITIAE in Latijnse letters van sabel op een lint van zilver. (Wapendiploma 8 december 2022)

Onderscheidingsvlag voor de minister van Defensie

De huidige onderscheidingsvlag voor de minister van Defensie dateert van 1957 en representeert alleen de Koninklijke Marine, de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht. De minister en de Staf van de Koninklijke Marechaussee willen graag een verwijzing naar dit (sinds 1989 zelfstandig opererende) krijgsmachtdeel opnemen in een nieuwe onderscheidingsvlag.

Op 28 april 2021 bracht de Hoge Raad van Adel een eerste advies uit over een aantal schetsen voor de nieuwe onderscheidingsvlag. Op verzoek van de Traditiecommissie Krijgsmacht bracht de Raad op 25 april 2022 een nader advies uit over de gekozen symboliek. De onderscheidingsvlag is in het verslagjaar nog niet vastgesteld.

Gemeentevlaggen Dijk en Waard en Land van Cuijk

De Hoge Raad van Adel bracht op 25 april 2022 adviezen uit aan respectievelijk de gemeenten Dijk en Waard (Noord-Holland) en Land van Cuijk (Noord-Brabant) inzake een vast te stellen gemeentevlag.

Voor Land van Cuijk werd vervolgens bij besluit van het college van burgmeester en wethouders van Land van Cuijk van 14 juni 2022 een vlag vastgesteld conform het eerste van twee ontwerpen van de Hoge Raad van Adel. De vlag is ontleend aan het gemeentewapen dat op 28 oktober 2021 bij Koninklijk besluit is vastgesteld.

De omschrijving van de vlag luidt: *Vijf banen geel en rood in de verhouding 2 : 1 : 2 : 1 : 2, met op de gele banen respectievelijk drie, twee en drie rode merletten en in het midden een geopende rode burcht, alle met een hoogte van een zesde van de vlaghoogte.*

Een besluit over de gemeentevlag van Dijk en Waard heeft de Raad nog niet ontvangen.

Krijgsmachtemblemen

De Commandant Zeestrijdkrachten stelde bij besluit van 14 juni 2022 het embleem van de Arubaanse Militie vast. Het advies van de Raad dienaangaande dateerde van 19 april 2021.

Secretaris van de Raad Marc Scheidius en medewerker advisering Jos van den Borne hadden op 22 februari een overleg met een lid van de Traditiecommissie van de Koninklijke Landmacht naar aanleiding van embleemontwerpen voor het Air Combat Command en het Helicopter Warfare Center (299 Squadron). Samen met de voorzitter van de Raad brachten zij vervolgens op 17 maart een bezoek aan het Ministerie van Defensie, waar ze met leden van de Traditiecommissie van de Koninklijke Luchtmacht verder spraken over de achtergrond en totstandkoming van luchtmachtemblemen. Over de beide emblemen bracht de Raad op 14 april 2022 officieel advies uit.

Voorts bracht de Raad op verzoek een nader advies uit over het embleem van Maritime Operations Center Admiraliteit BENELUX.

Jaarverslag van de Secretarie over 2022

De beëindiging van de coronamaatregelen had tot gevolg dat het aantal onderzoekers en belangstellenden aan de studiezaal van de secretarie weer op het oude peil terugkeerde. Op 11 april kregen leden van de Historische Studenten Vereniging Leiden een rondleiding op de secretarie.

Bezoekers krijgen uitleg over de werkzaamheden en verzamelingen van de Hoge Raad van Adel tijdens de Open Monumentendag op zaterdag 10 september 2022 (foto Conrad Gietman).

Op zaterdag 10 september was de secretarie van de Hoge Raad van Adel tijdens Open Monumentendag toegankelijk voor bezoekers. Het was de eerste keer dat de Raad in deze vorm aan de

jaarlijkse manifestatie kon deelnemen (het jaar daarvoor was fysieke deelname vanwege de coronamaatregelen niet mogelijk). De medewerkers van de secretarie verzorgden de presentaties en rondleidingen. De belangstelling bleek verrassend groot. Ongeveer honderd personen maakten, vaak voor het eerst, kennis met het werkveld en de collecties van de Raad.

Secretaris en medewerkers

Secretaris van de Raad *Marc Scheidius* was, naast zijn reguliere werkzaamheden als secretaris en beheerder van het pand Nassaulaan 2B, als bestuurslid betrokken bij de Stichting Brantsen van de Zyp, de Stichting Uitgave Nederland's Adelsboek en de projectgroep ten behoeve van de totstandkoming van een nieuw boek over de geschiedenis van Kasteel Middachten.

Medewerker advisering *Jos van den Borne* deed archiefonderzoek ten behoeve van actuele notulendossiers op het terrein van de overheidsheraldiek, vlaggen en onderscheidingsvlaggen, en emblemen van de Krijgsmacht. Hij verzorgde het ambtelijk contact met de gemeenten, de krijgsmacht en de wapentekenaar bij wapenverleningen en verzorgde tijdens de uitreiking van enkele wapendiploma's aan nieuwe gemeenten de toelichting bij de nieuwe wapens. Hij beantwoordde tevens correspondentie van instellingen en particulieren op het gebied van heraldiek en genealogie. Daarnaast was hij eindverantwoordelijke voor de website, de digitalisering van het

filiatierregister en de digitale toegangen op het archief, de bibliotheek en de collecties. Hij had, mede vanwege de Raad, zitting in de redactie van *Virtus. Journal of Nobility Studies*.

Wetenschappelijk medewerker *Conrad Gietman* verrichtte archiefonderzoek ten behoeve van actuele notulendossiers op het terrein van adelsrecht en adellijke heraldiek. Hij beantwoordde genealogische en historische vragen, begeleidde onderzoekers en journalisten op de secretarie en verzorgde adviezen met betrekking tot het onderbrengen van particuliere archieven. Daarnaast trad hij op als peer reviewer en meezeer van historische publicaties en schreef hij een projectplan voor een nieuw kastelenboek. Samen met de medewerker advisering werkte hij aan het verder toegankelijk maken van de archieven en collecties van de Hoge Raad van Adel. Hij was verantwoordelijk voor de bibliotheekacquisitie, begeleidde de herordening van de bibliotheek en bibliotheektoegang, schreef nieuwsberichten en andere teksten voor de website en trad op als redacteur van het Instagram-account van de Raad.

Medewerker administratie *Aldert Gritter* hield het lopende filiatierregister bij en zette het vullen van de digitale versie van dat register voort aan de hand van de aanwezige akten. Verder hield hij de bibliotheekcatalogus bij en voerde hij algemene administratieve werkzaamheden uit.

Archief, bibliotheek en verzamelingen

De Hoge Raad van Adel beschikt over een unieke collectie boeken en manuscripten op de specialistische terreinen van adel en heraldiek en aanverwante wetenschappen. De bibliotheek werd aangevuld met recente publicaties.

Een bijzondere aanwinst in februari vormde een prijsboek dat jonkheer Unico Allard Alberda van Menkema in 1819 kreeg als leerling van een kostschool in Hoogezand.

In november kreeg de Raad twee werken ten geschenke die betrekking hebben op het adellijk geslacht Storm van 's Gravesande. Allereerst een wapen- en familieboek in handschrift, samengesteld rond 1800. Ten tweede het boekje *De gouden bruiloft van jonkheer C. Storm van 's Gravesande en vrouwe M. van Gennep* (S.l. 1837).

Daarnaast konden de inventarissen op de vlagencollectie Sierksma, de Zegelcollectie van de Hoge Raad van Adel, de heraldische collectie van Joost van Atteveld en de familiearchieven Van Brienen van Ramerus en Von Derfelden online worden geplaatst.

Afgelopen jaar werd vooral dankzij de inzet van tijdelijk bibliotheekmedewerker *Leo Blijdorp*, gedetacheerd vanuit de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, grote vooruitgang gemaakt met het herordenen en toegankelijk maken van de boekencollectie.

Titelblad van 'Genealogie de la maison De Brien de Ramerus', 1835 (Hoge Raad van Adel, Familiearchief Van Brien van Ramerus, inv.nr. 1).

Publicaties, lezingen en symposia

Op 11 mei was medewerker advisering Jos van den Borne aanwezig bij de boekpresentatie van Hofleveranciers, ondernemers in het hart van de samenleving, een uitgave van de Stichting Hofleveranciers in Nederland. De presentatie vond plaats in Baarn. In de week van 15 tot en met 19 augustus nam hij deel aan het '35th International Congress of Genealogical and Heraldic Sciences' dat gehouden werd in Clare College te Cambridge onder auspiciën van de Académie Internationale de Généalogie et d'Héraldique. Op 28 november ten slotte verzorgde hij een gastles heraldiek voor studenten die deelnemen aan het mbo-Excellentieprogramma Restauratieschilder. Dit onderwijsprogramma wordt om de twee jaar verzorgd door de vakopleidingen Nimeto te Utrecht en Cibap te Zwolle. Op 22 juni was hij bij de diploma-uitreiking van deze vakopleidingen.

Wetenschappelijk medewerker Conrad Gietman schreef korte bijdragen in het magazine *Het Buiten* en in de tijdschriften *De Nederlandsche Leeuw* en *Van Adel*. Daarnaast nam hij deel aan meerdere symposia op zijn vakgebied. Op 13 oktober was hij aanwezig tijdens de uitreiking van de Ithakaprijs op Huis Landfort in Megchelen. Het boek *Biljoen. Kasteel, bewoners, landgoed* (WBooks; 2020) waarvan hij mede-redacteur was, was genomineerd voor deze prijs.

Samen met prof. Hanneke Ronnes hield hij een lezing over de literaire verbeelding van hermitages tijdens het symposium 'Fictie op de Buitenplaats' op 3 juni in het Drents Museum te Assen.

Dezelfde dag hield hij 's avonds een korte voordracht getiteld 'Val-
lende adel' op huis Overcingel, eveneens in Assen. Op 25 juni ver-
zorgde hij tijdens het door CBG | Centrum voor Familiegesciedenis
en het Stadsarchief Amsterdam georganiseerde Famillement 2022
een lezing getiteld 'De stille dagen van Johan Elias'.

Tijdens het Duits-Nederlandse symposium 'Einde van de adels-
cultuur?/Ende der Adelskultur?' op 29 en 30 september op Kasteel
Twickel gaf hij een presentatie getiteld 'De edelman, de ridder en de
natie. Adellijke orden in Nederland (1918-1965)'. Als lid van de
Deutsch-Niederländische Arbeitskreis für Adelsgeschichte werkte
hij mee aan de voorbereiding van dit symposium.

Goedgekeurd in de vergadering van de Hoge Raad van Adel van
26 april 2023.

J.P. de Savornin Lohman, voorzitter

M.R.M.M. Scheidius, secretaris

Hoge Raad van Adel

Instelling en taken

De Hoge Raad van Adel is ingesteld bij Besluit van de Soevereine Vorst van 24 juni 1814, nr. 10. De Wet op de adeldom van 10 mei 1994 (*Staatsblad* 360) regelt de samenstelling en bevoegdheid van de Raad.

Als vast college van advies over de uitvoering in zaken van bestuur van het Rijk (ingevolge art. 79 van de Grondwet) adviseert de Raad:

- de minister van Algemene Zaken over naamgeving, titulatuur en wapenverlening van leden van het koninklijk huis, het Rijkswapen en de Nederlandse vlag;
- de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over adelszaken en de samenstelling en wijziging van de wapens van publiekrechtelijke lichamen;
- de minister van Justitie over verzoeken tot naamswijziging, waarbij de namen van adellijke geslachten of van heerlijkheden betrokken zijn;
- de minister van Defensie over ontwerpen van emblemen en medailles van de krijgsmachtsonderdelen.

Leden van de Raad

Jonkheer mr. J.P. (Pieter) de Savornin Lohman (2015) – voorzitter

Mr. H.C.R.M. (Henri) baron de Wijkerslooth de Weerdesteijn
(2005)

Drs. R.M. (Reiniera) barones van Pallandt (2010)

Mr. C.J.A. (Carien) barones Snouckaert van Schauburg-Buchwaldt
(2012)

Jonkheer mr. F.J.M.I. (Frans) van Rijckevorsel van Kessel (2017)

Medewerkers van de Secretarie

Secretaris: mr. M.R.M.M. (Marc) Scheidius (2015)

Medewerker advisering: drs. J.C.C.F.M. (Jos) van den Borne

Wetenschappelijk medewerker: dr. C.A.M. (Conrad) Gietman

Medewerker administratie: A. (Aldert) Gritter

Postadres: Postbus 16325, 2500 BH DEN HAAG

Bezoekadres: Nassaulaan 2-b, 2514 JS DEN HAAG

Bezoek op afspraak. De studiezaal is geopend op werkdagen van
9.30-16.30 uur.

Telefoon: 070-3614281

E-mail: info@hogeraadvanadel.nl

Internet: hogeraadvanadel.nl

